

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vse leto . . . 12.— . . . 18.—

Naročnine je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč. izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema *upravišтво* ulica Molino picolo št. 3. II. nadst. Naročnine in oglase je plačevati loco Trst. Odprto reklama cije se proste pošiljuje.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"V edinosti je moč".

Nekaj glasov o položaju na Primorskem.

V.

„Soča je pisala v svoji 28. številki od dne 10. julija 1896 pod naslovom „Hudi časi za primorske Slovence“:

Društvo „Edinost“ deluje v blagor naroda že nad dvajset let, imelo je že veliko zborovanj in shodov, a v nedeljo se je pripetilo v prvič, da vladin komisar je zbor — razpustil.

Ta dogodek znači, da so nastopili na Primorskem nena v a d n i časi. Ako so se slišale na zborovanju trpke besede, ki so dale povod vihar-nemu odobravanju občinstva in vsled tega potem razpuščenju, tedaj to znači: da izbrano slovensko prebivalstvo je na svečan način potrdilo resničnost onih besed, katere so nekje drugod zadele v živo.

Žalostni so taki pojavi ob državni meji! Takó se plačujejo vse službe onemu narodu, ki je naj-zvestejši čuvar državnih mej; nasprotno pa se vse laška ljudem, ki razširjajo po naših krajih do 15 tisoč iztisov najognusnejšega irredentovskega lista „L'eco delle Alpi Giulie“. Ta list govori jasno do-voľj, da so zgolj binavščina vsi taki čini, ki se tolmačijo na zgoraj kot odmev lejalnih src. Ako pa merodajni krogi tega lista ne čitajo, ali ako se ne brigajo za take „otročarije“, tedaj tudi nam Slo-vencem in Hrvatom ni treba razbijati si glave radi njega in onih strašnih „idejalov“, ki se vcepljajo po njem laški mladeži.

Toda sveta dolžnost naša je, da v a r u j e m o svojo kožo pred požrešnimi volkovi, da branimo svojo zemljo pred tatovi, ki nas hoté oropati vsega, kar nam je najljubše. Vrh tega pa imamo tudi pravico, da moremo zahtevati od onih, ki so radi nas tukaj in ne mi zaradi njih, naj nam gredó na roko v taki pravični borbi! Svečano pa si mo-ramo prepovedovati, da bi taki krogi pomagali našim nasprotnikom v krivičnem narodnem beju proti veliki slovanski večini na Primorskem.

Toda nastopila je zadnje označena okolnost. Ne „nastopila“, že dolgo časa jo imamo in se bo-rimo z njo, ali nikdar še ni postala takó očitna,

nam naravnost boj na življenje in smrt napovedu-joča, kakor uprav v današnjih dneh. Ta „sistem“, ki je nam Slovanom usodepoln, se bori sedaj sam na življenje in smrt, za — svoj obstanek, njega dušni očetje pa za svojo moč, za svoj ugled in za svojo prihodnost; s „sistemom“ bi padli tudi oni v brezno, iz katerega najbrže ni izhoda.

V tem grmu tiči zajec. Naloga vseh zaved-nih Slovencev in Hrvatov bodi, da ga spodimo iz grma na plano, kjer se ne bode mogel več ubra-niti zaslužene smrti. Ali se nam to posreči? Grozno vprašanje! Ali naj še-le dvomimo na srečnem koncu? ! Dá, dovolj je v to razlogov, toda glavni je ta, da takó razdivjanih odnošajev ni nikjer na svetu, kakor uprav med nami Slovenci! Nasprotno temu pa so naši nasprotniki složni in jedini v ne-izprosno boju proti nam.

Kakó se pripravljajo nasprotniki na pravo bitko proti tržaškim in istrskim Slovanom, je po-sneti najbolje iz besede, katere je spregovoril pred-sednik zgoraj omenjenega občnega zbora. Dejal je med drugim:

„Sicer pa je ves položaj neizrečno tužen ravno sedaj. Ako se skoro ne premeni sistem, bati se je za našo bodočnost! Kakor znano, imamo v Trstu deželne in tudi splošne državnozbornske vo-litve pred durmi. Računaje s sedanjim sistemom, postali so naši protivniki toli drzni, da nam hočejo odvzeti v Istri še ona dva državnozbornska man-data, koja imamo, in povrh še onega iz nove V. kurije, takó, da bi Italijani imeli na Dunaju vseh pet poslancev, a Slovani da bi bili brez zastop-nika. In to v očígled dejstvu, da je v Istri celó glasom uradne, po naših nasprotnikih prirejene statistike poleg 118.000 Italijanov blizo 185.000 Slovanov!

Gledé tržaške okolice so izdali isto geslo: ven iz zbornice še s temi par okoličanskih zastop-nikov. In sami se hvalijo, da imajo že sedaj na-branih 80.000 gl. v ta namen. Nadalje je nam računati z dejstvom, da so se v hiši znanega mi-lionarja tržaškega že pričela pogajanja med libe-ralci in konservativci ter da je skoro gotovo, da

lov. Tiste dni pa je bil iztaknil v gozdu kragu-ljevo gnezdo, v njem tri mladiče in poleg zdrav-ljenega zajca. Dan pozneje pa je pravim veseljem dopovedoval svojo najdbo sodniku in previdno pritikal svoje opombe, da bi bilo dobro stara dva ustreliti, na ta lov pa bi se lahko povabil Goščav-ski gospod. Je imel že gotov povod v to, da je Trdinu privoščil jednega kragulja na strel.

Sodnik se je domenil z Goščavskim Trdinom in dva dni pred Stojanovim odhodom so napravili mali lov. Sodnik je naročil doma, da pojde z lova na Goščavje in če hoče, mu Ema lahko pride tja naproti. Z veseljem je obljubila Ema, da to go-tovo stori.

Popoldne pa se je odpravila na Goščavje prej, kakor pa bi imela priti tja sodnik in Trdin. Mislila je, da so ženske in Stojan doma. Ko pa je dospela v gradič, je našla samo Mreto doma. Predno je mogla staviti, kako vprašanje jej je že ona vse povedala, zakaj sti šli gospa in Milka v mesto, da je šel Stojan z njima na lov, kdaj ka-teri domov pride in kar je še hotela Ema vprašati.

„Pa je tudi prav, da ste prišli, se pa mi dve kaj pomenivi. Že večkrat sem želela včasih kaj malega z vami govoriti, pa je bil vedno kdo na poti. Le semkaj pojdite, grevi v sobo!“

pojdejo liberalci in konservativci združeni v boj — proti nam, kj smo tu obrambeni zid državi. Tudi državnozbornskih volitev se menda letos — v prvič — udeleže liberalci. Sosebno jim je do tega, do bode v V. kuriji voljen Italijan.

Pojde nam torej jako trda, toliko v Trstu kolikor v Istri, ako politički uradniki ne bodo ob-jeektivneje postopali nego so dosedaj. Bodočega odbora čaka ogromna naloga in hvaležni mu bo-demo morali biti, ako jo reši vsaj razmerno ugodno! Bodočnost je torej dokaj temna.“

Takó predsednik „Edinosti“.

Jako pomenljivo je dejstvo, da se hoté udeležiti prihodnjih volitev v državni zbor oni življi, ki so se doslej vedno vzdrževali, češ, da: „naš državni zbor je v Rimu; ako ne moremo vo-liti svojih zastopnikov za ta zbor, ostanemo doma“. — Imbriani, Barzilai in njihju družbica so zastop-niki tudi „neodrešenega“ Trsta v državnem zboru italijanskem, a odslej hoté poslati svoje ljudi tudi na Dunaj.

Toda k temu sklepu jih ni pripravilo toliko dejstvo, da bi imeli svoje ljudi tudi na Dunaju, marveč zakleto sovraštvó do vsega, kar je slovan-sko. „Ako složno nastopimo vsi Italijani, dasi imamo med seboj raznih strank z malenkostnimi razlikami, tedaj premagamo Slovence in Hrvate na vsej črti; to je prvo; — drugo pa pride potem že samo ob sebi“. Takó mislijo, takó delajo! — In vse, v se, vse jim gre na roko!!

Nikdo ne ruši te složnosti naših nasprotni-kov! Med njimi res živé in delujejo stranke, ki širijo lažliberalna, cerkvi nasprotna, zares framazonska načela; prostozidarska loža ima med njimi veliko privržencev. Ali obvarovani so takega boja, kakoršen divjá po zemlji slovenski. V političnih spletkarstvih jih nikdo ne moti. Ako bi jim utegnili nekoliko skaltiti vodo vsaj slovska du-hovščina, tedaj se zagrti nad njo z mogočno be-sedo: Vi ste pastirji i jednim i drugim, ne delajte si torej sovražnikov, ne onečaščajte svetišč s poli-tično agitacijo. — Laško časopisje je po večini židovsko, lažliberalno. Ali migne kdo le z mezin-

Tako urno je blebetala Koščica, da se je Ema trudila, zaman, da bi koju rekla vmes. Čudno se jej je zdelo, kaj bi imela Mreta njej povedati, zato jo je ubogala, in je šla rada za njo.

„Dolg čas vam bode posej, kaj ne da? Nu, pa se že potrpi, ko ni ravno Bog vé kaj. Ga že pozabíte, kar bo tudi bolje.“

Z levim očesom jej je namežiknila, kakor kak poreden kmečki fant svojemu deklíču. Emi pa je bilo neljubo, da se je ta stara, hudobna baba vtikala v njene srčne stvari, dejala pa vendar ni nič.

„Kaj bi se tako držali“ — nadaljevala je ona, kolikor mogoče prijazno in zaupljivo — „saj sem sama videla, kako vas je objemal in poljub-ljal dolh v parku pod gradičem —“.

Prinehala je nekoliko in bistro opazovala Emin obraz, po katerem se je bila razsula ru-dečica.

„Ker pa vam hočem le dobro, hotela bi vas na nekaj opomnti —“.

Ema je odprla širje svoje oči in pazno po-slušala.

„Stojan ni veliko prida; ko bi vi poznali njegovo življenje, tolik grešnik je, da mu ni para.“

(Pride še).

PODLISTEK.

10

Njen idejal.

Novela. — Spisal Srečko.

(Dalje).

Vojaška tromba je dala zadnje znamenje za odhod. S silo se je osvobodil iz njenega objema poročnik Trdin, poljubil jo zadnjič in jej mrmral na uho, da bi jo vsaj nekoliko utešil:

„Molči dete, še malo časa in na veke bodeš moja!“

Temen pogled udove Rogljeve ga je obsen-čil, ko je urno skočil skozi vrata in po stopnicah hitel k svojemu eskadronu. Zajahal je svojega konja, potem pa se ozrl gori v okno, kjer sti sta-novali kancelistovi. Pomigal jej je v zadnji pozdrav z roko in polk je odjezdil s trga. Ko pa je bil mu Križevnik izpred oči mrmral je v konjsko grivo:

„Ej, ta me bo pomnila dolgo, dolgo...!“

VI.

Janez Modrič, rujavobrado, malo človeče, je bilo v tistih časih za lovca pri trškem sodniku Š. Cele dneve potikal se je po gozdu, da je tu pa tam spravil kakega psa na oni svet, ako ni imel slučajno pri sebi izkazila in dovoljenja za svobodni

cem proti njemu? — Židovskega „Piccola“ n. pr. se v Gorici razstrosi vsak dan več nego vseh tu izhajajočih listov. In kakó brezobzirno, kakó perfidno pišejo taki listi o svetih rečeh, — no nikjer ne opazimo proti njim le sence kaknega boja, kakoršen divja zadnji čas n. pr. proti „Soči“. V znani okrožnici se je namignilo dvema listoma, jednemu laškemu drugemu slovenskemu, — in čujte! — toda proti laškemu časopisu se ni znilo besede v nobeni cerkvi, proti „Soči“ pa se ropotá takó škandalozno, da vse veliko presega meje kazenskega zakonika.

Ozrmo se na domače razmere goriške. Tu vlada klika, ki je vseskozi liberalna po duhu onih listov, katere je okrožnica označila kot cerkvi naravnost sovražne! Mi smo vedeli že davno, da taka klika nikdar ne dovoli na starem pokopališču katoliške cerkve, k večjemu kak zavod za polasčevanje Slovencev pod katoliško krinko, toda laška duhovščina ne migne z rameni, da bi se odpravilo tako skrajno liberalno gospodarstvo; še več: laški klerikalci, kateri se združujejo okoli „Eco del Litorale“, so nam Slovincem jednako nasprotni kakor liberalci, oboji so složni (dasi tajno) v borbi proti nam Slovincem.

Kaj se pa godi na slovenski strani, tega ne bomo opisovali, saj so vsakomur živo pred očmi najnovejši dogodki. In laški klerikalci še pomagajo dražiti na slovenski strani, namesto da bi začeli pometati pred svojim pragom, kjer imajo že toliko smeti, da jih oduše, kar se gotovo pokaže pri volitvah v Furlaniji.

Kakošne nade naj si delamo za bodočnost pri takih zdvijanih odnošajih? — Med Slovinci na Goriškem bi moral vladati popoln mir, da bi složno nastopali proti onim krogom, ki najhuje slikajo tržaške in istrske Slovane. *Složnim Slovincem poknežene grofije Goriške in Gradiške bi ne mogla prav nič škoditi neprijazna tržaška sapa, pač pa bi naša burja najlože odpihala vse škodljive in jih potopila v morju pozabljivosti. S tem bi pomagali tudi svojim sobratom v Trstu in v Istri!* — Namesto tega pa uničujejo sebe in izročamo tržaške in istrske Slovane na milost in nemilost zakletim nasprotnikom. — Gorje tistim, kateri so odgovorni za posledice! Dal Bog, da bi že žive doletela jedino prava sodba — vzbujenega naroda.

V svoji 29. številki pa priobčuje naša goriška sestra članek „Politike“, ki je bil priobčen tudi v „Edinosti“. K temu članku opaža „Soča“:

„Morituri vos salutant“ — „umirajoči vas pozdravljajo!“ — To je bil grozopoln svarilni klic iz oduševljenih prsij poslanca Spinčiča pri zadnjem občnem zboru društva „Edinost“ v Trstu! In ves slovanski svet se povprašuje prestrašeno: kaj pa je, kaj se godi doli ob Adrijji, da je obupal nad usodo svojega naroda jeden najodličnejših boriteljev za — pravico in resnico, ki baje sta „regnum fundamentum“? Ta „morituri vos salutant“ pretresa kosti in mozeg slehernemu zavednemu Slovanu in vsakdo govori samemu sebi: Ne, ne sme se dogoditi, da bi mogočni slovanski ród doživel toliko sramoto z — uresničenjem onega usodepolnega vsklika!

Zanimanje za odnošaje na Primorskem je postalo bolj živo po vsem slovanskem svetu; tudi med Poljaki se čujejo posamični prijazni glasovi. To je prvi uspeh — razpuščenega občnega zbora „Edinosti“; drugi bodo sledili, ker morajo slediti, kajti neznosnim odnošajem mora biti čim prej konec!

Zaključuje pa:

Kaj porečemo mi goriški Slovenci na ta članek „Politike“? Gotovo mu pritrdimo vsi do zadnjega. Ali to ne zadošča! Mi goriški Slovenci lahko največ pripomremo, da se prekucne oni sistem, kateri najhuje pritiska tržaške in istrske Slovane. Mi lahko pomagamo, toda — složni moramo biti! Ako pa se ne moremo vedno zjediniti vsi, kar nas je od Predela do Barke, tedaj nas vse združi — narodna disciplina, da se bomo borili vsi kot jeden mož proti nasprotnikom.

To potrebno edinost in disciplino ruši tista peščica ljudi, ki se zbira okoli „Prim. lista“. Naj bi tudi nje ganil Spinčičev obupni vsklik: „Morituri vos salutant!“ — Edina ovira združenju, ako resnico govoré ti gospodje, se umika sama; zato pa moramo zahtevati, da se zdaj uklonijo narodni disciplini! V deželi moramo priti do splošne

edinosti, ako hočemo odgnati nevarnost, ki ne preti le tržaškimi in istrskimi Slovanom, marveč tudi Slovincem na Goriškem! Složni pa bomo tako močni, da bodo morali pobrati šila in kopita tisti, ki so — najbolj nevarni.

Interpelacija

poslanec dra. Laginje in tovarišev na njegovo prevzvišenost ministra-predsednika Kazimira grofa Badenija.

Vsi deželni redi, izdani kakor priloge k cesarskemu patentu od dne 28. februarja 1861, a tako tudi oni za Primorje (Trst, Istro in Gorico-Gradiško), imajo v sebi določilo, da se deželni o z b o r s k i s k l e p i, kojim sledi oddanje, stalno obremenjenje ali naloženje glavnega posestva, morajo predložiti v cesarsko potrjenje.

Nikjer ni ničesar čuti o tem, da so bili sklepi deželnega zbora istrskega, tičeči se stalnega obremenjenja pokrajine po projektirani gradnji lokalne železnice iz Trsta v Poreč in obzirom na prinos Istre za gradnjo norišnice izven deželnih mej, predloženi cesarskemu potrjenju, ampak zdi se celó, da so v Poreču protivnega menenja.

Vendar ni dvoma o tem, da omenjena dva zaključka trebata neizogibno, da postaneta veljavna, cesarskega potrjenja radi stalnega obremenjenja pokrajine in delnega prepuščenja deželnega imetja, ki bi moralo slediti izvedenju tega.

Za sličen slučaj je donesla celó službena „Wiener Zeitung“ dne 14. junija 1896. št. 137, vest, da je njegovo Veličanstvo previsnjim sklepom od dne 1. junija t. l. milostljivo blagovolilo podeliti previšenje odobrenje sklepu deželnega zbora kraljevine Galicije in Lodomerije z velikim vojvodstvom Krakovom od dne 8. februarja t. l., tičečemu se deželnih finančnih prispevkov za železnico Javorno-Pila, v kolikor se s tem sklepom pokrajine trajno obremenjuje.

Z ozirom na to, da bi izvedenje omenjenih sklepov moglo kreniti tako pot, po kojem bi se prebivalstvu Istre tekom časa brez odgovarjajočee odškodnine moglo naprtiti drugo novo, trajno obremenjenje, slično nesrečnemu zemljiško-odveznemu davku, zбоk česar se kaže potreba ponovnega proučenja onih sklepov, stavlja jo podpisani na njegovo prevzvišenost, gospoda ministra-predsednika, vprašanje:

1.) Ali je res, da niso bili še predloženi v cesarsko potrjenje sklepi deželnega zbora istrskega, storjeni opetovano v zadnjih letih in tičeči se gradnje lokalne železnice Trst-Poreč in zgradnje norišnice izven mej pokrajine?

2.) Ali hoče vlada čvrsto držati stroge izvedbe dotičnih določil deželnega reda, veljavnega za Primorje, ter zahtevati predloženje onih sklepov in iste priporočiti v cesarsko potrjenje le tedaj, ako se bode mudilo jamstvo za tak način izvedenja dotičnih investicij, da bode moglo prebivalstvo za obremenjenje, prihajajoče od tod, za gotovo pričakovati v enakem razmerju koristi v narodnem in gospodarskem pogledu?

Na Dunaju, dne 15. junija 1896.

Dr. Laginja, Spinčič, dr. Gregorec, Nabergoj, Coronini, Perić, Ferjančič, dr. Slama, Koblar, Perić, Biankini, Pfeifer, dr. Dvořak, Adamek Krumbholz, dr. Gregorič, Povše, Dapar, Kušar, dr. Lang, Višnikar.

DOPISI.

Na adresu „L'Amica“. S Krasa nam pišejo dné 17. t. m.: Kam pridemo, ako bodeš ti dragi „Amico“ s tako katoliškim programom tako nekatolišk, ter trosil med svet, da Slovenec mrzi kapucinski samostan v Trstu? Vsako leto dvakrat prihaja samostanski brat po naših vaseh daleč na okoli prosit miloščine, volne in zelja za samostan. Naši ljudje z veseljem obdarujejo samostanskega moža ne oziraje se, da mož prihaja iz italijanskega samostana v Trstu. Sivi mož hodi od hiše do hiše, dasi nezna besedice slovenske razun „kvala“-hvala ali „Bog lonaj“; vendar samo iz naše male vasice pelje vsako leto voziček volne in v jeseni voz zelja. Ljudje mu radi dajejo od svojih pridelkov, kar tudi mož hvaležno sprejema, oskrbujejo mu in prehranjujejo živinico, duhoven v vasi pa samo-

stanskega prosilca radostno prenočuje in po star slov. šegi pogošča; — vselej se zadovoljno vrača v Trst. Sedemkrat je bil že pri meni ta samostanski prosilec — mnogo pohvalnega mi je povedal o radodarnosti in gestoljubnosti slovenskega prebivalstva. Trideset let že hodim po teh krajih rekel je sivi starček samostanski, in nikoli mi še ni odrekel nihče daru, vselej so me prijazno sprejeli in me obdarili — le enkrat sem naletel na italijanskega trgovca, ki je imel v vasi prodajalnico in ki mi je rekel: „maledetto va in malora“. Potrudi se brate „Amico“ v samostan, vprašaj starega vratarja, vprašaj samostanskega predstojnika, kdo v dejanji pokazuje krščansko ljubezen ne oziraje se na narodnost prosilčevu — dobil boš za nas dovoljen odgovor v svojo lastno sramoto, videl bodeš, da naše ljudstvo ima krščansko srce in krščanske roke, ker rado daja dar ubožcu, dasi Talijanu. Ti pa, caro „Amico“ temu ljudstvu ne privoščaš ne dušne ne telesne hrane — ker izpodrivaš ga pri vsakem podjetju in delu ter ne pustiš mu, da bi si z delom pod tvojo oblastjo služil vsakdanjega kruha — i goniš ga slednjič še iz cerkve, ter mu ne puščaš, da bi v svojem jeziku častil svojega stvarnika S tem pokazuješ, da nimaš katoliškega srca. Ali ni rekel naš Izveličar: pojdite po vsem svetu, učite vse narode. . . . vsi jeziki naj slavijo Boga? Kako ga ti slaviš svojim nepremišljenim-fanatičnem hujskanjem? Ne priprosto, ne olikano naše ljudstvo ne mrzi samostana -- mrzilo bo pa take oznanovalec in pisalce, kakor se zbirajo okoli „Amica“, ki ne poznajo pravice in resnice, ki oznanujejo nauk sovraštva in mrznje, ne Kristusove ljubezni. Bodite katoliški v dejanji in resnici, ne samo v programu, ter pustite, ako ste katoliški, naj slave vsi jeziki Boga. Duhovnik.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 20. julija 1896.

Nadškof dr. Posilović o strankarstvu na Hrvatskem. V nedeljo, dne 12. t. m. je zagrebški nadškof dr. Posilović posvečil 19 dijakov v mašnike. Po cerkvenem obredu bil je pri nadškofu obed, kojega so se vdeležili vsi novoposvečeni mašniki. Tem povodom izustil je nadškof pomenljiv govor, kojega naj bi uvažila v Hrvatski sosebno ona gospóda, ki se smatra patentovanim voditeljem naroda hrvatskega.

Nadškof je rekel med ostalim: „Čujem, da ste nekateri izmed vas navdušeni Hrvatje. Porečem vam pa, deca moja, da je največi Hrvat oni, ki najzvesteje služi Kristusa, Gospoda našega. Osoda naše hrvatske domovine ne leži v roki tega ali onega človeka, ki je vodja te ali one stranke, ampak je v božjih rokah. Največi stori torej za svoj hrvatski narod, kdor najzvesteje služi Bogu in spolnuje svoje duhovske dolžnosti. Vsemogočni ne bode preziral prošnje zvestega svojega služabnika, s kójo moli za blagor in srečo svoje domovine, ampak uslišal jo bode milostno.“

Gospodarska pogodba z Ogersko. Dne 18. t. m. popoldne nadaljevali in končali so avstrijski in ogerski ministri na Dunaju posvetovanja gledé gospodarske pogodbe z Ogersko. O vspehu posvetovanj sestavili so formelen zapisnik.

Nekoliko prepozno! Li-Hung-Čang, kitajski podkralj potuje že od dóbe kronanja ruskega carja po Evropi. Slednjič je bil obiskal, kakor znano, tudi Nemčijo in Francijo. Vse evropske države, koje je obiskal kitajski mandarin in izredni odposlanik, nastojale so izkoristiti ugodno priliko ter si zajamčiti prijaznost Kitajske gledé trgovine s skrajnim Vstokom. A naši merodajni krogi domislili so si še-le sedaj, da ima tudi naša država trgovinskih zvez s Kitajsko. To zvezo bilo bi vsakakor dobro razširiti, učvrstiti. In tako so menili dotični krogi, da bi bilo umestno upoznati kitajskega podkralja nekoliko поблиže z avstrijsko industrijo ter da bi bilo dobro povabiti ga, da obiše vsaj velike industrialne zavode na Češkem. Ta izborna misel porodila se je — žal, nekoliko prepozno, kajti, kakor se čuje, odpravlja se Li-Hung-Čang domov. — Pa saj pri nas je že v navadi prihajati takó — „hinterdrein“!

Ruska carska dvojica na Dunaju. Kakor smo že sporočili, dospé ruska carska dvojica dne 26. ali 27. avgusta t. l. na Dunaj. Na severnem kolodvoru bodo pričakovali visoka gosta vsi na

Dunaju prisotni nadvojvode in nadvojvodinje, na čelu jim Nj. Vel. naš cesar. Vojaštvo dunajske posadke stalo bode v špalirju od kolodvora pa do cesarskega dvorca. — Prvi dan bivanja ruske carske dvojice na Dunaju bode slavnosten banket na cesarskem dvorcu, zvečer pa slavnostna predstava v dvornem opernem gledišču. Naslednjega dne bode „garden party“ na vrtu Schönbrunnskega grada. Dne 28. avgusta bode carju na čast velika vojaška parada, dne 29. pa odpotuje carska dvojica z Dunaja.

Ministerska kriza v Italiji. Glasom zasebnih iz Rima došlih poročil je markiz Visconti-Venosta vsprejel portfelj za ministerstvo zunanjih poslov. Ta njegov odlok pa ne bode prej objavljen službeno, predno novi minister ne položi svoje prisega v roke kralja Umberta. (Markiz Visconti-Venosta se je rodil v Milanu l. 1829. Mladenič se je udeležil bojev za zjedinenje Italije. Leta 1862. je bil generalni državni tajnik in istega leta postal je minister za zunanje stvari. Minister je ostal do leta 1864.; padel je z Minghettijevimi ministri. Pozneje je bil odposlanik v Carjemgradu in potem še dvakrat minister za zunanje stvari, zadnjikrat od 20. septembra 1870. do 31. marca 1876. Kralj Viktor Emanuel ga je povzdignil v plemstvo. Senatorjem je bil imenovan leta 1886. Uredn.)

Ako je ta vest resnična, potem se utegne Visconti-Venosta že danes z ostalimi ministri vred predstaviti zbornici poslancev.

Položaj na Kreti. Najnovejši dogodki na Kreti so baje osupnili politične kroge v Carjemgradu. V diplomatskih krogih utrja se uverjenje, da je možno zadušiti upor na Kreti le tedaj, ako energično in sporazumno nastopijo evropske države s svojim pritiskom na grško in na turško vlado.

Pariška „Agence Havas“ poroča iz Aten: Od 18. t. m. bije se 2000 upornikov v okolici mesta Kalyves proti 5000 Turkom. O izidu tega boja ni še došlo nikakoršnega poročila.

Iz Aten javljajo dne 18. t. m.: Generalni gubernator na Kreti je ukazal obustaviti vsa nasprotstva, ki se dogajajo z orožjem v roki. Zajedno je izdal povelje, da se imajo umakniti turški vojaki, ki se vojujejo proti upornikom v okolici Apokrone.

Konzuli so pozvali kristijanske poslance, da naj se podajo v narodno skupščino. Toda ti poslanci se branijo iti, dokler ne dobé od turške vlade odgovora na svoja zahtevanja. Generalni gubernator je izjavil da je treba na temelju konstitucije razpravljati o zahtevah krečanov v narodni skupščini.

Malo pa je nadeje, da bodo krščanski poslanci hoteli poslušati ta nasvet, kajti, ker dojde v skupščino veliko število turških poslancev, kristijani nimajo nadeje, da bi dobili potrebno večino glasov v podpiranje svojih zahtev.

Različne vesti.

Mestni svet tržaški imel je minolo soboto, kakor javljeno, svojo XIX. letošnjo javno sejo. Predsedoval je župan dr. Pitteri, prisotnih je bilo 31 svetovalcev.

Župan je priobčil, da je bil s svetovalcema Dompierijem in Viom na Dunaju, da požuri po nalogu mestne delegacije pri kompetentnih krogih razne interese mesta tržaškega, v prvi vrsti pa da priporoči povoljni rešitvi utok mestne občine gledé investicije reke Bistrice. V ostalem da je bil tudi pri železniškem ministerstvu. Ker pa ni bilo ministra prisotnega, izjavil je njega namestnik, da je vprašanje druge železniške zveze mesta tržaškega z notranjimi deželami monarhije zavisno od državnega posojila, ki se ima najeti za investicijski zaklad avstrijskih železnic. — Župan je naglasil, kako ljubeznjivo so to deputacijo vsprejemali oficijelni krogi dunajski in izrekel svoje trdno osvedočenje, da bode vsaj nekoliko Trsta se tičočih vprašanj — ako že ne vsa — rešenih povoljno.

Zatem je priobčil, da sta inženirja brata Schminck v Frankobrodu doposlala nev načrt za tržaški vodovod. (Načrtov torej hvala Bogu ne nedostaje. Samo vode ni. Stavec.) Ta načrt izročili so odseku za preskrbljevanje vode na proučevanje in poročilo.

Svetovalec Dollenz se je pritožil na tem, da je izšla nedavno temu prepoved gledé pranja v Rojanskem potoku. Letos naj bi bilo dovoljeno prati, ker je vsled neprestanega deževja mnogo vode. — Protofizik dr. Constantini je odgovoril Dollenzu, da je ta prepoved izšla, ker je bila voda zelo kalna. Ker pa je naslednje dni voda res narasla in se zbistrila, meni, da bi bilo lahko uvažiti priporočilo Dollenčevo, dovolivši pranje vsaj začasno. Ako bi pa navstala suša, mora se obnoviti prepoved. — Svetovalec Dollenz se je zahvalil na uvažanju.

Zatem je zbor dovolil društvu „per la lettura popolare“ 200 gid. podpore. — Slednjič je pričela razprava o predlogih odseka za preskrbljevanje vode. Najvažnija točka izmed teh predlogov je ta, da naj se zasnuje poseben tehniško-hidravliški odsek, ki naj bi bil v tehniškem obziru popolnoma nezavisen, in samo v administrativnem pogledu podvržen posebnim delegatom, izvoljenim iz občinskega zastopa. Ta posebni odsek imel bi se baviti z vsem, kar je v zvezi z uresničenjem vodovoda Bistrica-Reka, načelnik temu odseku, kojega imenuje mestna delegacija sporazumno z občinskim tehniškim odsekom, ima predložiti v imenovanje njemu podrejeno osobe. — O teh predlogih vnela se je dolga razprava. Zbor je slednjič z veliko večino glasov odobril vse predložene točke, odbivši vse dodatke ali spremembe, ki jih je predložil ta ali oni svetovalec. Ob 9½ uri je župan zaključil sejo, ne da bi bile došle ostale točke dnevnega reda v razpravo.

Pohlevno vprašanje do preč. župnika Rojanskega, don Jurca. Prečastiti župnik Jurca imel je minole nedelje v svoji župni cerkvi slovensko propoved. To je bilo povsem umestno, kajti v cerkvi prisotne Italijane bi bil mogel prečastiti gospod propovednik prav lahko raz leco pošteti na prstih svojih rok. Videči torej čestiti gospod župnik pred seboj zbrano prilično število slovenskih ovčic, koje so bile željne slišati božjo besedo iz ust dušnega svojega pastirja, — zavozil jo je gospod župnik iz cerkvenega polja na časninarsko. Rahločutne živce gosp. župnika namreč pretresle so bile nedolžne, a povsem opravičene opazke, koje je bil ta ali oni župljan objavil v našem listu gledé novotarij, ki jih je skušal uvesti novi gosp. župnik v rojanski cerkvi. Vse te opazke pa niso bile drugo, nego dobrohotni nasveti velike večine župljanov dušnemu pastirju, da naj ne poganja iz cerkve onega jezika, v katerem so se molili Bogu rojanski Slovenci od nekaj že. In ti dobrohotni, opravičeni nasveti razburili so gospoda župnika tako, da je izrekel kar raz prižnico prokletstvo onemu, ki piše o rojanskih odnošajih v „Edinost“. Zagrmel je: **„Tisti, ki piše v „Edinost“, bo šel v peklenko brezdnost. Sram ga bodi; sram, sram!“**

Ne znamo sicer, kak utis je napravil ta anathema na prisotne pobožne ženice, kojim se niti ne sanja, od kodi izvira srd gospoda župnika proti „Edinosti“. V cerkvi prisotni zavedni možje pa, — o tem bodi g. župnik uverjen —, ostali so hladni do dna svoje duše. Osvedočeni smo, da se ni sramoval niti jeden, kajti nihče si ni bil v svesti, da bi bil kedaj pisal „Edinosti“ kaj neresničnega, ali kaj tacega, kar se ne bi ujemalo z vestjo vernega katoličana. Saj je naš list vedno stal in stoji še dandanes na strogo katoliškem stališču. In baš to stališče zahteva, da bodo božje besede deležni vsi narodi, torej tudi narod slovenski, pobožen že po svoji naravi. Ker pa je hotel gosp. župnik, predno je še spoznal razmere v novi svoji župniji, uvesti novotarij, zapostavljati slovenski jezik za laški, opomnili so ga razsodni župljani mirno in trezno v dopisih, priobčenih v našem listu, na neumestnost tega početja. —

Bodi nam o tej priliki dovoljeno skromno vprašanje do prečastitega gospoda župnika.

Ker je že tako dobro obveščen o usodi usmiljenja vrednih dopisnikov „Edinosti“, ki jih doleti po njih smrti, da jim more prorokovati večno pogubljenje, naj nam blagovoljno pové, kam pridejo po smrti oni katoliki in — duhovniki, ki pišejo tako strastno v glasilo za katolike italijanske narodnosti, glasilo ki se zove „L' Amico“?? Tega lista pisarenje je vendar celó katoliški „Slovenec“ označil kakor nevredno katoliškega imena!

Kam jadrano? Iz Poreča nam pišejo pod tem zaglavjem: Gosp. urednik! Lani, o „pasjih dnevih“ priobčili ste v cenj. Vašem listu članek „Kam jadrano?“ To vprašanje šlo je do onih, koji jedino odgovoriti zamorejo. Odgovorili pa niso, ker. . . . No, dasi je bil dotični članek pisan o „pasjih dneih“ napravil je vendar svoj utis, kajti onih „Margherit“, „Umbertov“, „Emanuelov“ itd., o kojih sem Vam bil pisal lani, ni več v slavnem tukajšnjem „Albergo alla città di Trieste“. Kakó se je zgodil ta „preobrat“, tega ne znam. Porečani pa so še vedno isti: ako le začujejo slovansko govornico, strese jih mrzlica!

Te dni opazoval sem (seveda od daleč) gostijo, ki so jo priredili iz Barri došlim Lahom na čast. Opazil sem tri luči, ki so bile — „slučajno“? — razvrščene takó, da je stala v sredi bela, na jedni strani zelena, na drugi pa rdeča. V privatnih hišah pa še vse mrgoli omenjenih „patrijotičkih podob“ in brčkone tudi v javnih lokalih niso brez njih.

Ni dolgo temu, kar so napravili porečani „nedolžno“ demonstracijo, kričaje „Evvi va l' Italia“. Jeden teh sinov „ávite culture“ stopil je pred okrajnega glavarja in mu isto zakričal v lice. Dotičnega predrzneža imajo pod ključem in uveli so preiskavo o tem dogodku.

Istrski Lahoni postali so zares že skrajno predrzni, roka pa, katera bi jih morala krotiti. . . . no, saj znate, kako je. Zato vprašam še jedenkrat: Kam jadrano? Nebodigatreba.

Obustavljene volitve. Glasom iz Lovrana došlega poročila obustavil je namestniški delegat nadaljevanje volitev za novoosnovano upravno občino Moščenice. Vzrok temu obustavljenju so bili izgredi, o katerih smo obširnije sporočili v poslednji številki. Ni nam pa znano, da-li se je uvela preiskava proti izgrednikom.

Vojaške vaje gojencev tržaške kadetne šole. Gojenci tukajšnje kadetne šole odpeljejo se dne 25. t. m. v Gradiško na vojaške vaje. Le-te bodo trajale teden dni.

Prememba posadke na Reki. Pešpolk grof Jelačić št. 79, ki stoji že 14 let na Reki, pride letos po končanih velikih vajah v Karlovac v posadko. Na Reko pride iz Karlovca pešpolk baron Ramberg št. 96.

Na Razdrto! Dne 26. t. m. priredi postojniški „Sokol“ sokolski sestanek na Razdrto. Kakor že prijavljeno, pridruži se temu sestanku korporativno tudi naš „Sokol“, veča deputacija ljubljanskega in in brčkone tudi posamični člani goriškega in celjskega „Sokola“.

Izlet ima nalogo združiti in seznaniti v primernem središču zopet nekaj več našega moštva ter omiliti Sokolstvo in vzletne njegove ideje prebivalstvu pod mogočnim Nanosom in v lepi obljudeni dolini Vipavski. To ljudstvo veseli se že sedaj neobičajnega narodnega praznika.

Kraj za ta izlet je skrajno ugoden: v središču treh okrajev pristopen je vsakomur tudi iz daljne okolice, od železnice pa pripelje voz obiskovalca v kratkem času do romantično ležečega sela. G. Lipe Kavčič ponudil je našemu Sokolstvu gostoljubne svoje prostore. Mogočni dve dvorani, prirejeni iz prejšnje pivovarne za mnogoštevilne tržaške tujce in vojake, vsprejmeta lahko na stotine rodoljubov in bistro gospodarjevo oko zasleduje pozorno potrebe svojih gostov po naporih vročega dneva. Na prijaznem vrtu pa hladi lahka kraška sapica vedra čela vročeskrvne mladine. Nad nami strmi proti nebu orjak Nanos, vabeč na poset; saj se pride v 1½ uri na vrh, od koder se odpre prekrasen razgled po celem Notranjskem tja do gorenjskih velikanov in do sinje Adrije.

Ta izlet ponuja torej sokolstvu in občinstvu najlepšo priliko k narodnemu delu in sveži, zdravi zabavi.

Pozivamo vnovič naše „Sokole“ in naše občinstvo, da se mnogoštevilno udeležé tega zanimivega izleta. Kdor se ga misli udeležiti, naj se prijavi pri starosti, bratu dr. Gustavu Gregorinu, ali pa v društveni telovadnici, vsak večer od 8. 9. ure, najkasneje do srede 22. t. m., da bode odboru možno prirediti potrebno število omnibusov. Na zdar!

Niti „milenij“ ni tako zlat kakor se sveti. Nedavno smo sporočili o škandalozni pravdi, koje je naperil nek američanski časnikar proti ravna-

